

Rada ERÚ

Energetický regulační úřad
Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

Č. j.: 02541-21/2020-ERU

V Jihlavě dne 20. dubna 2021

R o z h o d n u t í

O rozkladu společnosti **Gazela Energy, a.s.**, se sídlem Radlická 520/117, 158 00 Praha 5 - Jinonice, IČ: 241 35 712 (dále též „odpůrce“), zastoupené Mgr. Pavlem Vincíkem, advokátem ve společnosti bpv Braun Partners s.r.o., se sídlem Ovocný trh 1096/8, 110 00 Praha 1, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 02541-14/2020-ERU ze dne 22. září 2020 (sp. zn. SLS-02541/2020-ERU), kterým Energetický regulační úřad ve sporném správním řízení vedeném podle § 17 odst. 7 písm. e) bodu 2. zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zahájeném na návrh [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted] (dále též „navrhovatel“), zastoupeného společností Občanům s.r.o., se sídlem Vídeňská 995/63, 639 00 Brno – Štýřice (dále též „zástupce“ nebo „Občanům s.r.o.“), určil, že právní vztah mezi navrhovatelem a odpůrcem založený smlouvou o sdružených službách dodávky elektřiny ze dne 11. září 2017, pro odběrné místo na adrese [redacted], EAN [redacted] zanikl ke dni 31. ledna 2020, Rada Energetického regulačního úřadu (dále též „Rada“) jako nadřízený správní orgán Energetického regulačního úřadu podle § 17b odst. 10 písm. b) energetického zákona rozhodla v souladu s § 96 odst. 2 tohoto zákona ve spojení s § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na návrh rozkladové komise, ustavené podle § 152 odst. 3 správního řádu, takto:

I. Rozklad společnosti Gazela Energy, a.s., se sídlem Radlická 520/117, 158 00 Praha 5 - Jinonice, IČ: 241 35 712, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 02541-14/2020-ERU ze dne 22. září 2020 (sp. zn. SLS-02541/2020-ERU) se zamítá a napadené rozhodnutí se potvrzuje.

II. Návrh společnosti Gazela Energy, a.s., se sídlem Radlická 520/117, 158 00 Praha 5 - Jinonice, IČ: 241 35 712, ze dne 7. října 2020, aby Rada Energetického regulačního úřadu rozhodla tak, že [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], je povinen společnosti Gazela Energy, a.s., zaplatit náhradu nákladů správního řízení, se zamítá.

III. Návrh [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], ze dne 4. listopadu 2020, aby Rada Energetického regulačního úřadu rozhodla tak, že společnost Gazela Energy, a.s., se sídlem Radlická 520/117, 158 00 Praha 5 - Jinonice, IČ: 241 35 712, je povinna [redacted] zaplatit náhradu nákladů správního řízení, se zamítá.

Odůvodnění:

I. Správní řízení na prvním stupni

Energetický regulační úřad obdržel dne 10. března 2020 návrh na zahájení správního řízení, kterým se navrhovatel domáhal určení, že právní vztah mezi ním a odpůrcem zanikl ke dni 31. ledna 2020 v důsledku odstoupení od smlouvy učiněného podle § 11a odst. 5 energetického zákona.

Navrhovatel v rámci vylicení skutkových okolností zejména uvedl, že dne 11. září 2017 uzavřel s odpůrcem Smlouvu o sdružených službách elektřiny č. M912222 pro odběrné místo EAN [redacted] (dále též „Smlouva“). Dne 5. listopadu 2019 zaslal navrhovatel prostřednictvím svého zástupce odpůrci e-mailem přípis označený jako Ukončení smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny a žádost o ukončení dodávek elektřiny datovaný dnem 9. září 2019 (dále též „Ukončení Smlouvy“), spolu s Dohodou o zastupování navrhovatele ze dne 22. srpna 2019 (dále též „Plná moc“). Shodné dokumenty zaslal odpůrci téhož dne poštou. Protože se navrhovateli vzápětí naskytla možnost ukončit Smlouvu v dřívějším termínu, zaslal prostřednictvím svého zástupce dne 17. prosince 2019 odpůrci jak elektronickou formou, tak prostřednictvím pošty přípis označený jako Odstoupení od smlouvy o sdružených službách dodávek elektřiny (dále jen „Odstoupení od Smlouvy“), kterým z důvodu zvýšení cen dodávky odstoupil od Smlouvy v souladu s § 11a odst. 5 energetického zákona s účinností k 31. lednu 2020. Odpůrce však jeho úkony vedoucí k ukončení Smlouvy neakceptoval. K formálním náležitostem Plné moci navrhovatel zdůraznil, že ji udělil elektronicky, prostřednictvím technického zařízení jeho zástupce, přičemž odpůrce obdržel její originál. Zdůraznil, že elektronický podpis je postaven naroveň klasickému podpisu na listinu, a namítl, že ověřený podpis je třeba pouze tehdy, pokud to vyžaduje zákon. Z výše uvedených důvodů považuje navrhovatel postup odpůrce za protiprávní, šikanózní, nepřiměřený, překvapivý a zakládající nerovnováhu práv a povinností.

Odpůrce v průběhu správního řízení zejména uvedl, že dne 5. listopadu 2019 obdržel elektronickou cestou Ukončení Smlouvy datované dnem 9. září 2019 spolu s Plnou mocí ze dne 22. srpna 2019, jež byly odeslány z e-mailové adresy společnosti TG Community Holding a.s., se sídlem Karolíny Světlé 716/1, 628 00 Brno - Líšeň, IČ: 045 76 446 (dále též „společnost TGCH“), nikoliv z e-mailové adresy zástupce navrhovatele. K tomu uvedl, že podle odst. 11.1. Všeobecných obchodních podmínek, účinných od 1. ledna 2017, které jsou součástí Smlouvy (dále též „VOP“), musí být jakékoliv oznámení některého z účastníků, které má za následek ukončení Smlouvy, doručeno druhému účastníku buď osobně, doporučeným dopisem nebo prostřednictvím datové schránky. Odpůrce dále upozornil, že elektronický podpis uvedený u jména navrhovatele na Plné moci patří administrator@setrimeobcanum.cz, nikoliv navrhovateli. Odpůrce navrhovatele opakovaně poučil o možnostech odstranění

uvedených nedostatků. Dne 7. listopadu 2019 pak obdržel prostřednictvím provozovatele poštovních služeb Ukončení Smlouvy podepsané zástupcem navrhovatele, jehož přílohou byla prostá kopie Plné moci. Současně byla doložena i prostá kopie substituční plné moci pro společnost TGCH. Ani tuto žádost nepovažoval odpůrce za řádnou, neboť podle odst. 11.1. VOP zástupce řádně nedoložil originál ani ověřenou kopii Plné moci. Dne 18. prosince 2019 pak odpůrce obdržel přípis od společnosti TERRA GROUP, a.s., se sídlem 28. října 462/5, 779 00 Olomouc, IČ: 253 90 651 (dále jen „společnost TG“), který obsahoval Odstoupení od Smlouvy ze dne 17. prosince 2019 podepsané zástupcem navrhovatele, plné moci udělené jednotlivými klienty ve prospěch zástupce navrhovatele a substituční plné moci udělené zástupcem navrhovatele dalším substituentům. Veškeré plné moci byly přiloženy v prosté kopii. Odpůrce považuje postup jednotlivých zmocněnců zástupce navrhovatele za zmatený, současně uvádí, že společnost TG ani nedoložila substituční plnou moc, na jejímž základě by mohla za zástupce navrhovatele jednat. Na reklamace ze strany zástupce navrhovatele odpůrce vždy uvedl, že vyžaduje originál Plné moci s úředně ověřenými podpisy, neboť měl důvodné obavy, že zmocnění nebylo uděleno řádně.

Dne 20. dubna 2020 obdržel Energetický regulační úřad vyjádření navrhovatele, který uvedl, že se rozhodl právní vztah s odpůrcem ukončit, z nastalé situace je nešťastný a nerozumí tomu, proč odpůrce odmítá Smlouvu ukončit a změnu dodavatele uměle protahuje. Jednání odpůrce označil navrhovatel za neseriózní.

Přípisem č. j. 02541-11/2020-ERU ze dne 8. července 2020 vyrozuměl Energetický regulační úřad oba účastníky řízení o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a nahlédnutí do spisu. Oprávnění nahlédnout do správního spisu využil dne 29. července 2020 zástupce navrhovatele. Možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí žádný z účastníků řízení nevyužil.

II. Napadené rozhodnutí

Rozhodnutím č. j. 02541-14/2020-ERU ze dne 22. září 2020 Energetický regulační úřad určil, že právní vztah založený Smlouvou zanikl ke dni 31. ledna 2020.

Energetický regulační úřad označil za nesporné, že účastníci řízení uzavřeli dne 11. září 2017 Smlouvu, a dále, že odpůrci bylo dne 18. prosince 2019 doručeno Odstoupení od Smlouvy zaslané společností Terra Group Investment, a.s., se sídlem Karolíny Světlé 716/1, 628 00 Brno – Líšeň, IČ: 292 98 059 (dále též „společnost TGI“), nikoliv společností TG, jak tvrdí odpůrce. Oprávnění k takovému jednání doložila společnost TGI Plnou mocí a substitučním zmocněním ze dne 30. listopadu 2018 od zástupce navrhovatele. Protože odpůrce nenamítal, že by navrhovatel nemohl Odstoupení od Smlouvy z důvodu zvýšení ceny učinit, správní orgán se uvedenou skutečností nezabýval jakožto nespornou.

Ustanovení odst. 12.11., věta druhá, VOP platných a účinných od 1. ledna 2017, které stanoví, že *„Pokud je za zákazníka jakožto zmocnitele při uzavírání, změně nebo ukončování Smlouvy činěn úkon na základě plné moci, může Dodavatel požadovat úředně ověřený podpis zmocnitele na příslušné plné moci“*, označil prvostupňový orgán podle § 1753 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský

zákoník“), za překvapivé. Současně uvedl, že zákon pro udělení plné moci k uzavírání smluv o sdružených službách dodávky energií formu veřejné listiny nevyžaduje. Zdůraznil, že odpůrce obdržel Plnou moc jak e-mailem, tak prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, přičemž mu navrhovatel opakovaně sdělil, že Plná moc byla podepsána elektronicky. Odpůrci muselo být zřejmé, že jedná se zástupcem navrhovatele a že navrhovatel nemá zájem setrvat ve smluvním vztahu. Jeho požadavek na Plnou moc s ověřeným podpisem pak nemá oporu ani v zákoně, ani ve Smlouvě. I kdyby odpůrce takový požadavek formuloval do VOP precizně a určitě, což neučinil, bylo by takové ujednání překvapivé a bezdůvodně by omezovalo spotřebitele v realizaci svého práva na změnu dodavatele. Kromě toho zakládalo libovůli odpůrce požadovat ověřenou plnou moc bez předem stanovených pravidel. Takové ustanovení VOP pak nemohlo nic změnit na tom, že právní jednání navrhovatele vyvolalo ke dni 31. ledna 2020 právní účinky v podobě zániku právního vztahu.

III. Rozklad odpůrce

Proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 02541-14/2020-ERU ze dne 22. září 2020, které mu bylo téhož dne doručeno, podal odpůrce dne 7. října 2020 rozklad, v němž napadl nesprávné skutkové i právní posouzení věci, pročež navrhl, aby Rada napadené rozhodnutí změnila tak, že se návrh navrhovatele zamítá, a dále uložila navrhovateli povinnost zaplatit odpůrci náhradu nákladů správního řízení obou stupňů.

Odpůrce v podaném rozkladu zejména namítl, že se správní orgán vůbec nezabýval otázkou právního zájmu navrhovatele na rozhodnutí předestřené otázky. Stran elektronického podpisu na Plné moci prvostupňovému orgánu vytknul, že se nevypořádal se související právní úpravou zakotvenou v zákoně č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 227/2000 Sb.“), a v zákoně č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 297/2016 Sb.“). Opakovaně zdůraznil, že elektronický podpis připojený u jména navrhovatele na Plné moci nepatří navrhovateli, pročež neprokazuje, že by navrhovatel Plnou moc podepsal, a dále uvedl, že Plná moc je soukromá listina, jejíž pravost i to, že pochází od osoby, od níž tvrdí, musí prokázat ten, kdo se jí dovolává.

Závěr Energetického regulačního úřadu stran překvapivosti požadavku na úředně ověřený podpis označil odpůrce za podružný, neboť podstatné je to, že zástupce navrhovatele odpůrci řádně nedoložil své oprávnění navrhovatele zastupovat. I přesto odpůrce překvapivost ustanovení odst. 12.11., věty druhé, VOP odmítá, neboť zkoumání, zda je ujednání překvapivé, vyžaduje zjištění, zda je obsah VOP neobvyklý (objektivní prvek) a zda je tento neobvyklý obsah v konkrétním případě překvapivý (subjektivní prvek). Přitom odpůrce doložil, že možnost vyžádat si legalizaci podpisu na zmocnění je naprosto standardní praxí na trhu s energiemi. Současně zdůraznil, že překvapivost ujednání nelze zakládat na tom, že stanoví povinnosti nad rámec zákona. Nadto ustanovení odst. 12.11. věta druhá VOP nijak zásadně právní úpravu nemodifikuje, ale zakotvuje toliko možnost odpůrce žádat ověřený podpis zmocnitele. Odpůrce tohoto oprávnění využívá jen výjimečně, když má důvodné obavy, že zmocnění nemuselo být uděleno řádně. Závěrem správnímu orgánu vytkl, že napadené rozhodnutí klade na jednotlivé subjekty, které se hlásí k odborné činnosti na trhu s energiemi, neodůvodněně rozdílné nároky, a přenáší odpovědnost za nedostatky v postupu

společnosti Občanům s.r.o. na odpůrce. Žádný právní předpis však odpůrci neukládá, aby si dohledával, jaký subjekt jej kontaktuje a zda k tomu disponuje potřebným oprávněním.

Navrhovatel se k rozkladu odpůrce vyjádřil podáním ze dne 4. listopadu 2020, v němž se s napadeným rozhodnutím ztotožnil a navrhl, aby Rada rozklad odpůrce zamítla a přiznala navrhovateli náklady řízení obou stupňů. Navrhovatel zejména zdůraznil, že Plná moc byla udělena písemně a je opatřena tzv. prostým elektronickým podpisem, jenž byl v České republice aprobován jako platný typ podpisu v rámci soukromoprávního jednání. Kromě toho byl tento podpis opatřen tzv. elektronickou pečetí osvědčující, že dokument byl podepsán a nebylo s ním manipulováno. Držitelem kvalifikovaného certifikátu pro elektronické pečetí je zástupce navrhovatele, pročež je uvedení e-mailové adresy administrator@setrimeobcanum.cz logické. Požadavek na úřední ověření podpisu navrhovatele na Plné moci označil navrhovatel za nepřiměřený a bezdůvodný, což zakládá neúčinnost předmětného ustanovení VOP. Zástupce byl pro úkony vůči odpůrci platně zmocněn navrhovatelem a jeho úkony směřující k ukončení Smlouvy tedy byly platné.

IV. Řízení o rozkladu

Rozklad odpůrce byl podán včas a splňoval předepsané náležitosti. Na základě podaného rozkladu Rada po jeho projednání v rozkladové komisi zřízené podle § 152 odst. 3 správního řádu a s přihlédnutím k návrhu rozkladové komise rozhodla tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí, a to z následujících důvodů.

Podle § 89 odst. 2 věty první správního řádu přezkoumává odvolací správní orgán soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Podle § 141 odst. 9 správního řádu ve sporném řízení odvolací správní orgán přezkoumává napadené rozhodnutí jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání.

Po přezkoumání napadeného rozhodnutí neshledala Rada rozkladové námitky důvodnými, naopak dospěla k závěru, že Energetický regulační úřad v dané věci rozhodl správně, napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s právními předpisy, splňuje obsahové náležitosti správního rozhodnutí a je přezkoumatelné, byť se Rada neztotožňuje s některými dílčími částmi jeho odůvodnění.

Na tomto místě Rada na okraj svého rozhodnutí adresuje doporučení prvostupňovému orgánu, jenž některé otázky ze svého posouzení vyloučil, zejména otázku, zda byl navrhovatel podle § 11a odst. 5 energetického zákona skutečně oprávněn od Smlouvy odstoupit, potažmo kdy nabylo zvýšení cen odpůrce účinnosti, případně otázku, zda nemohl smluvní vztah mezi účastníky řízení zaniknout dříve na základě Ukončení Smlouvy. Pokud je základem sporu (byť nikoliv z hlediska sporných tvrzení, ale nepochybně z hlediska skutečností mající vliv na případné datum zániku právního vztahu) otázka odstoupení od smlouvy z titulu zvýšení ceny dodávky, je nepochybně namístě se v rámci rozhodnutí s uvedenou otázkou přezkoumatelně vypořádat a po navrhovateli tuto základní skutečnost vyžadovat doložit, jakkoliv ji v důsledku odpůrce nezpochybňoval. Do jisté míry však mají tyto skutečnosti nepochybně původ i v samotném návrhu na zahájení sporného řízení a v argumentaci obou sporných stran, neboť oba účastníci řízení zaměřili svá tvrzení a prokazování sporných skutečností toliko jedním směrem. V tomto ohledu lze obecně prvostupňovému orgánu doporučit větší obezřetnost při hodnocení relevantních skutečností pro rozhodnutí sporu.

Jakkoliv však prvostupňový orgán zatížil odůvodnění napadeného rozhodnutí dílčími nejasnostmi a založil napadené rozhodnutí na úvahách, s nimiž se Rada ztotožňuje pouze částečně, je třeba akcentovat, že i Rada po přezkoumání předmětu sporu dospěla k závěru, že v uvedeném případě navrhovatel realizoval své právo od Smlouvy odstoupit řádně a námitkám odpůrce nelze přiznat právní relevanci.

S ohledem na výše uvedené přistoupila Rada k potvrzení napadeného rozhodnutí a doplnění jeho odůvodnění. Rada totiž neshledala důvody pro zrušení rozhodnutí jako takového, ale jen pro korekci argumentů prvostupňového orgánu, na jejichž základě byl výrok napadeného rozhodnutí formulován. Rada současně disponuje dostatečným množstvím všech relevantních podkladů pro rozhodnutí věci. Vycházejí z obecné zásady, podle níž tvoří správní řízení na prvním i druhém stupni jeden celek, doplňuje Rada část odůvodnění prvostupňového orgánu a některé jeho úvahy částečně koriguje.

Předně je třeba vypořádat námitku odpůrce, podle níž se prvostupňový orgán vůbec nezabýval otázkou naléhavého právního zájmu na vydání napadeného rozhodnutí. K tomu Rada uvádí, že předmětné správní řízení je vedeno podle ustanovení § 17 odst. 7 písm. e) bodu 2. energetického zákona, podle kterého *Energetický regulační úřad na návrh zákazníka v postavení spotřebitele odebirajícího elektřinu, plyn nebo tepelnou energii pro spotřebu v domácnosti nebo zákazníka, který je fyzickou osobou podnikající, rozhoduje o určení, zda právní vztah mezi zákazníkem a držitelem licence, jehož předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie, vznikl, trvá nebo zanikl, a kdy se tak stalo.* Citované ustanovení zakládá konkrétní věcnou příslušnost Energetického regulačního úřadu k rozhodování určovacích návrhů mj. ve věci zániku právního vztahu, přičemž nepodmiňuje rozhodování předmětné otázky existencí právního zájmu. Rada reflektuje, že smyslem citovaného ustanovení pochopitelně nemůže být rozhodování věcně neodůvodněných návrhů akademické povahy, nicméně vychází z toho, že v daném případě je řízení o určení zániku právního vztahu zákonem konstituováno jako svého druhu sporné řízení s kontradiktorním postavením dvou stran ve smyslu § 141 správního řádu. Pokud v rovině hmotněprávní mezi stranami existuje spor ohledně určité skutečnosti, má Rada za to, že Energetický regulační úřad je příslušný o takovém sporu rozhodnout. Jinak řečeno, právní zájem na určení zániku právního vztahu plyne ze samotné existence sporných názorů obou stran na řešenou otázku, v projednávaném případě konkrétně z toho, že navrhovatel setrvává v nejistotě ohledně ukončení stávajícího smluvního vztahu s odpůrcem, čímž je mu zároveň znemožněna změna dodavatele elektřiny.

V projednávaném případě se navrhovatel domáhal určení, že právní vztah mezi ním a odpůrcem založený Smlouvou o sružených službách dodávky elektřiny ze dne 11. září 2017, pro odběrné místo na adrese [REDAKCE], EAN [REDAKCE] zanikl na základě Odstoupení od Smlouvy ze dne 17. prosince 2019 ke dni 31. ledna 2020, jemuž odpůrce nepřiznal právní následky. Pro posouzení oprávněnosti navrhovatele toto jednání učinit bylo s odkazem na námitky navrhovatele nutné zabývat se zejména ustanoveními Smlouvy a k ní přidružených VOP, nicméně zároveň je třeba posoudit, zda byl navrhovatel skutečně oprávněn odstoupit od Smlouvy ve vazbě na § 11a odst. 5 energetického zákona učinit, a tedy zda a kdy ke zvýšení ceny došlo. Současně je třeba vzhledem ke specifickým okolnostem projednávaného případu zkoumat, zda nemohl právní

vztah mezi účastníky řízení zaniknout dříve na základě Ukončení Smlouvy, které navrhovatel učinil ještě před sporným Odstoupením od Smlouvy. Byť lze přisvědčit závěru prvostupňového orgánu, že odpůrce uvedené skutečnosti nerozporoval, úvaha o samotném oprávnění navrhovatele od Smlouvy podle § 11a odst. 5 energetického zákona odstoupit je imanentním předpokladem pro to, aby bylo možné o zániku Smlouvy v důsledku tohoto odstoupení rozhodnout.

V tomto směru však lze podotknout, že spisový materiál sám o sobě informaci o tom, od jakého data mělo ke zvýšení ceny elektřiny ze strany odpůrce dojít, neobsahuje. Avšak z internetových stránek odpůrce <https://www.gazelaenergy.cz> se podává, že ke změně veškerých ceníků odpůrce v kategorii Elektřina pro domácnosti došlo s účinností od 1. ledna 2020. Zda a případně kdy bylo navrhovateli zvýšení ceny oznámeno, z podkladů založených ve správním spise nevyplývá. Přitom § 11a odst. 5 energetického zákona stanoví dvě lhůty pro učinění odstoupení pro zvýšení ceny nebo změnu jiných smluvních podmínek, a to v závislosti na tom, zda držitel licence v zákonném termínu zvýšení ceny nebo změnu jiných smluvních podmínek oznámil, či nikoliv. Pokud tak držitel licence učinil nejpozději třicátý den přede dnem účinnosti předmětného zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek a současně zákazníka poučil o jeho právu na odstoupení od smlouvy, *je zákazník oprávněn odstoupit od smlouvy bez uvedení důvodu nejpozději desátý den přede dnem zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek.* Jestliže tak neučinil, *je zákazník oprávněn od smlouvy odstoupit do tří měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek.* Zákazníkovi je současně umožněno smluvní vztah založený smlouvou ukončit ještě předtím, než dodavatelem stanovená vyšší cena za dodávku elektřiny či plynu, případně jiné smluvní podmínky, které nejsou pro zákazníka z nejrůznějších důvodů akceptovatelné, nabydou účinků. Odstoupil-li tedy navrhovatel od Smlouvy úkonem ze dne 17. prosince 2019, jenž byl odpůrci doručen dne 18. prosince 2019, přičemž v souladu s první větou § 11a odst. 6 energetického zákona určil účinnost odstoupení ke dni 31. ledna 2020, vyhovuje jeho jednání oběma lhůtám stanoveným v § 11a odst. 5 energetického zákona a je v souladu se zákonnými ustanoveními energetického zákona. Navrhovatel tedy byl oprávněn od Smlouvy podle § 11a odst. 5 energetického zákona odstoupit.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí se dále neuvádí den zahájení dodávek na základě Smlouvy, nicméně z výpisu operátora trhu, který si prvostupňový orgán dne 8. července 2020 opatřil a založil do spisu, vyplývá, že odpůrce dodával do odběrného místa navrhovatele elektřinu od 1. května 2018. Byla-li podle článku Smlouvy označeného Platnost a účinnost smlouvy a její závěrečná ujednání Smlouva uzavřena na 24 měsíců ode dne zahájení dodávky, měla trvat do 1. května 2020 a úkon navrhovatele v podobě Ukončení Smlouvy se tak podle odst. 7.13. VOP jeví jako předčasný. Současně je zjevné, že na základě tohoto úkonu by Smlouva neskončila dřív než na základě později učiněného Odstoupení od Smlouvy, které mělo nabýt právních účinků již ke dni 31. ledna 2020. Pokud tedy bude učiněn závěr, že právní vztah založený Smlouvou zanikl na základě Odstoupení od Smlouvy ke dni 31. ledna 2020, postrádá předchozí úkon navrhovatele v podobě Ukončení Smlouvy jakoukoliv právní relevanci.

Z výše uvedených skutečností tak vyplývá, že odpůrci náleželo zákonné právo podle § 11a odst. 5 energetického zákona od Smlouvy odstoupit, současně odpůrce potvrzuje,

že mu Odstoupení od Smlouvy bylo doručeno dne 18. prosince 2019. Nicméně odpůrcovy námitky směřují především k tomu, že zástupce navrhovatele řádně neprokázal oprávnění navrhovatele zastupovat a Odstoupení od Smlouvy jeho jménem učinit, zejména zpochybnuje, zda podpis na Plné moci náleží navrhovateli, protože podle ustanovení odst. 12.11., věty druhé, VOP požaduje úředně ověřený podpis navrhovatele na originálu Plné moci.

K tomu Rada rekapituluje, že prvostupňový orgán správně vyšel ze závěru, že nemusí-li být smlouva o sdružených službách dodávky elektřiny uzavřena písemně, pak nevyžaduje zákon písemnou formu ani pro plnou moc udělenou k jejímu uzavření, a tím spíše zákon nevyžaduje, aby podpis zmocnitele na plné moci byl úředně ověřen, jak je naopak požadováno u plné moci k jednání, pro nějž zákon stanovuje formu veřejné listiny. Občanský zákoník, jakož i energetický zákon v tomto směru spočívají na zásadě bezformálnosti právního jednání, když podle § 559 občanského zákoníku má každý právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem. Z uvedeného vyplývá, že zákon formu Plné moci v projednávaném případě neomezuje, nicméně omezuje ji právě ustanovení obsažené v odst. 12.11. VOP, jehož druhá věta stanoví, že *„Pokud je za zákazníka jakožto zmocnitele při uzavírání, změně nebo ukončování Smlouvy činěn úkon na základě plné moci, může Dodavatel požadovat úředně ověřený podpis zmocnitele na příslušné plné moci.“*

Prvostupňový orgán označil v odůvodnění napadeného rozhodnutí ustanovení druhé věty odst. 12.11. VOP podle § 1753 občanského zákoníku za překvapivé ustanovení v obchodních podmínkách odpůrce a jako takové za neúčinné. Rada však v tomto ohledu musí přisvědčit námitkám odpůrce, neboť neúčinnost tzv. překvapivého ustanovení závisí jednak na posouzení jeho formální či obsahové stránky (objektivní prvek), jednak na naplnění subjektivního prvku „překvapivosti“, kterým se však prvostupňový orgán v projednávaném případě vůbec nezabýval. To však neznamená, že se Rada s názorem odpůrce ztotožňuje.

V tomto ohledu je třeba reflektovat, že uzavřená Smlouva je smlouvou spotřebitelskou uzavíranou adhezním způsobem, kterým je podle § 1798 - § 1801 a dále podle § 1810 a následujících ustanovení občanského zákoníku poskytnuta speciální ochrana slabší smluvní strany (spotřebitele) proti zneužití silnějšího postavení obchodníka s elektřinou. Podle ustanovení § 1813 občanského zákoníku jsou *zakázána ujednání, která zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele. To neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem.*

Při posuzování nepřiměřenosti ujednání je nejprve nutné vyjít z § 1814 občanského zákoníku, který obsahuje tzv. „černý seznam“, tj. výčet nepřiměřených ujednání, která jsou neplatná bez dalšího. Jedná se však o výčet toliko demonstrativní, takže smlouva může samozřejmě obsahovat i další ujednání, která po provedení testu nepřiměřenosti mohou být považována za nepřiměřená, a tudíž se k nim podle § 1815 občanského zákoníku nepřihlíží. Při posuzování nepřiměřenosti smluvních ujednání dle obecné klauzule zakotvené v § 1813 občanského zákoníku je třeba mít na paměti, že se jedná o smluvní vztah, kdy na jedné straně stojí osoba v slabší vyjednávací pozici. Proto je nutné brát zvláštní zřetel zejména na sílu vyjednávacích pozic smluvních stran. Bez povšimnutí by však neměly zůstat ani další okolnosti. Odborná literatura k tomu například uvádí: *„Při posuzování*

nepřiměřenosti je možno vyjít z porovnání smluvních ujednání a běžných dispozitivních ustanovení zákona. Pokud není dispozitivních ustanovení, pak se často používá měřítko tzv. oprávněného očekávání ze strany spotřebitele, tedy co by běžný spotřebitel (objektivně posuzováno) považoval za „normální“ (běžné). Dalším kritériem pro hodnocení přiměřenosti je pak zejména měřítko poctivosti a případný zásah do základních práv spotřebitele chráněných Listinou. Důležitým kritériem při posuzování je rovněž samotná transparentnost ujednání, čím transparentnější jednání ze strany podnikatele, tím je menší pravděpodobnost, že ujednání bude nepřiměřené.“ (VÍTOVÁ, B. Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 63).

S odkazem na výše uvedené shledává Rada v ustanovení druhé věty odst. 12.11. VOP naplnění obecných znaků nepřiměřenosti podle § 1813 občanského zákoníku, neboť v rozporu s požadavkem přiměřenosti zakládá významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch navrhovatele. K uvedenému závěru došla Rada nejen z porovnání tohoto ustanovení a dispozitivní právní úpravy, ale především na základě měřítka tzv. oprávněného očekávání ze strany spotřebitele v objektivním (nikoliv subjektivním) smyslu a z hlediska naprosté netransparentnosti dotčeného ustanovení. Rada v tomto ohledu netvrdí, že by v rámci kontraktačního procesu mezi smluvními stranami v určitých případech nebylo možné sjednat „přísnější“ formu právního jednání, ale bezpochyby není možné tento požadavek „přísnější“ formy právního jednání ve vztahu ke spotřebiteli podmiňovat zcela nejasným oprávněním obchodníka, jež se nezakládá na jakýchkoliv předem stanovených pravidlech. Přitom argumentace odpůrce, podle níž se obdobné ustanovení běžně vyskytuje v obchodních podmínkách obchodníků s elektřinou a plynem, není v tomto směru nijak relevantní a nemůže oprávněnost, potažmo účinnost předmětného ustanovení založit.

Rada současně akcentuje, že v případě spotřebitelských smluv je třeba respektovat zákonné meze smluvní svobody, při jejichž překročení musí zásada autonomie vůle nutně ochraně slabší smluvní strany ustoupit, k čemuž slouží právě výše zmiňovaná obecná právní úprava § 1798 a násl. občanského zákoníku, v projednávaném případě konkrétně obecná klauzule nepřiměřenosti zakotvená v § 1813 uvedeného zákona. Jakkoliv se odpůrce dovolává toho, že uvedeného oprávnění využívá toliko ve výjimečných případech, kdy má pochybnosti o existenci předmětného zmocnění, je třeba vnímat především to, že druhé (slabší) smluvní straně není z dotčeného ustanovení jakkoliv zřejmé, za jakých podmínek a v jakých případech odpůrce svého „oprávnění“ může využít a kdy jej využije, čímž navíc může změnu dodavatele uměle protahovat a způsobit spotřebiteli újmu v podobě nuceného setrvání ve smluvním vztahu a s tím souvisejících akcesorických následků. Jak uvádí též výše citovaná odborná literatura (str. 64): *„Při posuzování přiměřenosti je nutné brát ohled i na to, jak mohlo být ujednání použito. Ujednání by mohlo být považováno za nepřiměřené, pokud by mohlo způsobit spotřebiteli újmu. Mohlo by být považováno za nepřiměřené, i když se neprokáže úmysl podnikatele zneužít svého postavení.“* Předmětné ustanovení tak zcela zjevně požadavky na přiměřenost (poctivost) a spravedlnost smluvního ujednání nesplňuje a lze jej označit za nejasné, neurčité a především netransparentní, a jako takové zakládající významnou nerovnováhu práv a povinností v neprospěch spotřebitele.

Byť si Rada uvědomuje, že ne každá asymetrie práv a povinností jedné strany musí nepřiměřenost zakládat, v případě, kdy jedna ze stran (podnikatel) využije této asymetrie značně, neodůvodněně a na úkor druhé strany (spotřebitele), jak tomu bylo i v projednávaném případě, lze hovořit o „významné“ nerovnováze ve smyslu § 1813 občanského zákoníku. Značnou (významnou) nerovnováhu lze shledat v případě právního postavení spotřebitele, které mu zamezuje či významně omezuje uplatnit jeho nároky, prostřednictvím kterých se domáhá řádného plnění smlouvy, dalších práv, anebo týkajícího se možnosti od smlouvy odstoupit či jinak smluvní vztah ukončit. Rada uzavírá, že navrhovatel byl jednáním odpůrce v možnosti odstoupení od smlouvy nepřiměřeně omezen a takové libovůli odpůrce, kterou mu ustanovení odst. 12.11., věty druhé, VOP poskytuje, není možné poskytnout právní ochranu. Ačkoliv je třeba uzavřenou Smlouvu považovat v souladu s § 574 občanského zákoníku za platnou, z výše uvedených důvodů není možné k druhé větě odst. 12.11. VOP podle § 1815 občanského zákoníku přihlížet. Nepřiměřenost ustanovení odst. 12.11., věty druhé, VOP tedy nezakládá neplatnost celé smlouvy, ale pouze uvedeného ustanovení.

S odkazem na výše učiněné závěry je proto třeba posoudit, zda navrhovatel splnil ostatní zákonné, případně smluvní (vyjma neúčinného odst. 12.11., věty druhé, VOP) požadavky pro Odstoupení od Smlouvy. Jak již bylo zmíněno, z podkladů založených ve spise a z tvrzení obou účastníků řízení je zřejmé, že odpůrce obdržel jak Odstoupení od Smlouvy, tak Plnou moc udělenou navrhovatelem společností Občanům s.r.o., jakož i substituční plné moci udělené ze strany zástupce navrhovatele ve prospěch společnosti TGCH a společnosti TGI. S námitkami odpůrce ohledně nedoložení substitučního zmocnění pro společnost TG se již dostatečně vypořádal prvostupňový orgán a Rada na jeho právní úvahu v tomto směru odkazuje.

Jakkoliv se jednání jednotlivých substituentů mohlo jevit odpůrci jako nepřehledné, považuje Rada námitky odpůrce učiněné v této souvislosti za účelové, neboť nepřehlednost jednotlivých úkonů jednak nebyla důvodem, proč odpůrce Odstoupení od Smlouvy neakceptoval, jednak ani zákonným důvodem pro neakceptaci prokazatelně doručeného Odstoupení od Smlouvy být nemůže. Prvotním důvodem neakceptace navrhovatelova Odstoupení od Smlouvy byl požadavek na doložení „originální Plné moci“, jenž dále vyústil v požadavek na úřední ověření podpisu navrhovatele. K tomu je však třeba podotknout, že ani právní úprava, ani odkazované ustanovení VOP nestanoví, že by Plná moc, jakož i substituční plné moci, musely být odpůrci předloženy v originále. Nepředložení originálu plných mocí samo o sobě nemůže zakládat neúčinnost právního jednání, pro které byly plné moci uděleny, pokud jinak vykazují veškeré potřebné náležitosti. Platí-li takové pravidlo ve správním řízení vedeném před správním orgánem (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 210/2014-46 ze dne 18. listopadu 2015), tím spíše platí v soukromoprávním vztahu mezi navrhovatelem a odpůrcem. Nadto odpůrce podle podkladů, které sám správnímu orgánu doložil, originál Plné moci, jakož i veškerých substitučních plných mocí obdržel. Následně však požadavky odpůrce vyústily k argumentaci, podle které podpis na Plné moci nenáleží navrhovateli, v důsledku čehož odpůrce požadoval a nadále požaduje předložení Plné moci s ověřeným podpisem navrhovatele.

S námitkou odpůrce, že podpis na Plné moci zjevně nenáleží navrhovateli, se ovšem není možné ztotožnit. Odpůrce sice korektně odkazuje na ustanovení § 561 odst. 1

občanského zákoníku, podle něhož „*K platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednatelů. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat.*“, a zcela správně spojuje odkaz na jiný právní předpis v citovaném ustanovení se zákonem č. 227/2000 Sb. a zákonem č. 297/2016 Sb., nicméně jeho výklad odkazovaných právních předpisů je zjevně nesprávný. Odpůrce totiž účelově pomíjí, že zákon č. 297/2016 Sb. pro případ podepisování při právním jednání mezi soukromými osobami učiněném elektronickými prostředky umožňuje použít všechny typy elektronického podpisu, tedy i prostý elektronický podpis, který nenaplnuje požadavky kladené na vyšší formy elektronických podpisů (tj. odpůrcem namítaný zaručený či kvalifikovaný elektronický podpis). Uvedený zákon tak při jednání v soukromoprávních vztazích zrovnopravňuje všechny formy elektronického podpisu s vlastnoručním podpisem jednatelů osoby. Dokumenty opatřené, byť i jen základním elektronickým podpisem (jak tomu bylo v projednávaném případě), je proto třeba považovat za učiněné v písemné formě. Ostatně, jak oprávněně namítal navrhovatel, právní jednání mezi navrhovatelem a jeho zástupcem v podobě udělení Plné moci bylo učiněno elektronickými prostředky, což znamená, že bylo i elektronicky podepsáno, pročez také předmětná Plná moc byla odpůrci elektronicky (tj. v originále) zaslána. Navíc odpůrce obdržel předmětnou Plnou moc i prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a na CD nosiči. Rada proto nemůže souhlasit s názorem odpůrce, že by Plná moc nebyla udělena řádně, když plně vyhovuje požadavkům výše zmiňované právní úpravy, na čemž nic nemění ani skutečnost, že se u podpisu navrhovatele nachází e-mailová adresa jeho zástupce. Podpisem navrhovatele je totiž v uvedeném případě ručně učiněný a zcela čitelný podpis navrhovatele provedený na elektronickém zařízení, nikoliv u něho uvedená e-mailová adresa jeho zástupce.

K námitkám odpůrce odkazujícím na § 565 občanského zákoníku, podle kterého *je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost*, a na § 566 odst. 1 téhož zákona, podle kterého *není-li soukromá listina podepsána, je na tom, kdo ji použil, aby dokázal, že pochází od osoby, o níž tvrdí*, Rada uvádí, že má vzhledem k výše učiněným závěrům za prokázané, že Plná moc navrhovatelem podepsána byla, pročez se § 566 odst. 1 občanského zákoníku na projednávanou situaci neuplatní. Navrhovatel, resp. jeho zástupce pak v proběhnuvším řízení nepochybně pravost a správnost Plné moci prokázal, přičemž Rada v tomto ohledu nemůže pominout ani vyjádření samotného navrhovatele osobně, tj. [REDAKCE], ze dne 20. dubna 2020, který potvrdil, že se rozhodl od odpůrce „odejít“ a který je rovněž v probíhajícím sporném správním řízení společností Občanům s.r.o. zastoupen. Argumentaci odpůrce, že společnost Občanům s.r.o. své oprávnění zastupovat navrhovatele nikdy řádně nedoložila, učiněnou v této souvislosti, nadto Rada již výše v odůvodnění tohoto rozhodnutí vyvrátila. Za doložené pak Rada s ohledem na podklady založené ve správním spise považuje i oprávnění jednotlivých substituentů.

Namítá-li pak odpůrce, že napadené rozhodnutí klade na jednotlivé subjekty, které se hlásí k odborné činnosti na trhu s energiemi a které jsou v napadeném rozhodnutí zmíněny, neodůvodněně rozdílné nároky, Rada podotýká, že předmětem posouzení byl právní vztah založený Smlouvou uzavřenou mezi odpůrcem v postavení obchodníka na trhu s elektřinou a navrhovatelem v postavení spotřebitele. Jakkoliv v průběhu tohoto vztahu začal

za navrhovatele jednat jeho zástupce vystupující na trhu jako odborník, na povaze právního vztahu obchodníka a zákazníka v postavení spotřebitele uvedená skutečnost ničeho nemění a spotřebiteli nadále náleží veškerá práva, která mu právní úprava k jeho ochraně coby slabší smluvní strany poskytuje. Tvrdí-li pak odpůrce, že odpovědnost za nedostatky v postupu zástupce navrhovatele a jeho substituentů nelze přenášet na odpůrce, Rada oponuje, že zásadní nedostatky v postupu zástupce navrhovatele co do učinění právního jednání v podobě Odstoupení od Smlouvy a doručení potřebných dokumentů odpůrci neshledala, jakkoliv jejich jednání nepochybně k přehlednosti celé věci nepřispělo.

Vzhledem k výše uvedené právní úvaze lze uzavřít, že odpůrce řádně obdržel jak Odstoupení od Smlouvy, tak Plnou moc, jež byla udělena v souladu s právními předpisy, jakož i navazující substituční plné moci. Ustanovení věty druhé odst. 12.11. VOP shledala Rada nepřiměřeným, protože jej nebylo možné na předestřenou situaci aplikovat. Prvostupňový orgán, byť na základě odlišných právních úvah, došel ke správnému závěru, že právní jednání navrhovatele v podobě Odstoupení od Smlouvy podle § 11a odst. 5 energetického zákona vyvolalo ke dni 31. ledna 2020 právní účinky v podobě zániku právního vztahu.

Protože navrhovatel i odpůrce v rámci řízení o rozkladu uplatnili právo na náhradu nákladů řízení obou stupňů (byť tento nárok ani jeden z nich v prvostupňovém řízení nevznesl), je třeba, aby Rada o jejich návrzích rozhodla.

Náklady řízení jsou podle § 79 odst. 1 správního řádu zejména hotové výdaje účastníků a jejich zástupců, včetně správního poplatku, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady důkazů, tlumočné a odměna za zastupování. Pro přiznání nákladů řízení účastníkům sporného řízení vedeného podle § 141 správního řádu potom podle odst. 11 platí, že správní orgán ve sporném řízení přizná účastníkovi, který měl ve věci plný úspěch, náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jelikož v daném případě bylo návrhu navrhovatele vyhověno, je možné uvažovat o přiznání náhrady nákladů řízení pouze ve vztahu k němu a návrh odpůrce je třeba bez dalšího zamítnout. Navrhovatel však požadované náklady žádným způsobem nedoložil ani nevyčísлил, nadto nebyl v řízení zastoupen advokátem, protože mu ani paušální náhrada nákladů řízení podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, nepřísluší. V souladu s § 79 odst. 1 správního řádu proto nebylo možné ani navrhovateli jakoukoliv náhradu nákladů řízení přiznat a rovněž jeho návrh musela Rada bez dalšího zamítnout.

V. Závěr

Při přezkumu rozhodnutí Energetického regulačního úřadu v rozsahu podle § 89 odst. 2 a § 141 odst. 9 správního řádu Rada jako odvolací orgán vzhledem k výše uvedeným skutečnostem dospěla k závěru, že napadené rozhodnutí vychází z řádně zjištěného skutkového stavu, bylo vydáno v souladu s právními předpisy, splňuje obsahové náležitosti správního rozhodnutí a je přezkoumatelné, byť se Rada s některými dílčími částmi jeho odůvodnění neztotožnila. Podle § 68 odst. 3 správního řádu byly uvedeny důvody výroku, podklady pro jeho vydání a úvahy Energetického regulačního úřadu, kterými se řídil při jejich

hodnocení a při výkladu právních předpisů. Protože Rada souhlasí s výrokem napadeného rozhodnutí, ale neztotožňuje se s některými argumenty v jeho odůvodnění, rozhodla se právní závěry prvostupňového orgánu částečně zkorigovat a doplnit. Vzhledem k tomu, že ani při zrušení napadeného rozhodnutí by nedošlo k jinému výsledku řízení, než že by bylo nutno návrhu navrhovatele vyhovět, Rada rozklad odpůrce zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí není podle § 17b odst. 11 energetického zákona přípustný opravný prostředek.

Ing. Stanislav Trávníček, Ph.D.
předseda Rady Energetického regulačního úřadu

Obdrží:

██████████, prostřednictvím Občanům s.r.o.
Gazela Energy, a.s., prostřednictvím Mgr. Pavla Vincíka